

Utdanningsutvalget

Dato: 19.02.2019 11:30

Sted: Midt i mellom 2

Saksliste

Vedtakssaker

1/19 Godkjenning av protokoll 5/18 (11.12.18) og saksliste 1/19 (19.02.19)	3
2/19 Ny ordning med såkornmidler til utvikling av undervisningen på NHH	4
3/19 MRR med siviløkonomtittel	6
4/19 Informasjon om hvordan vi bistår studenter som har det vanskelig	16
5/19 Prorektor orienterer 1/19	21
6/19 Eventuelt 1/19	22

Orienteringssaker

GODKJENNING AV PROTOKOLL 5/18 (11.12.18) OG SAKSLISTE 1/19 (19.02.19)

Saksbehandler Johanne Vaagland
Arkivreferanse 17/03138-13

Utvalg
Utdanningsutvalget

Møtedato
19.02.2019

Utvalgsnr
1/19

Forslag til vedtak:

Utdanningsutvalget godkjenner møteprotokoll 5/18 (11.12.18) og saksliste 1/19 (19.02.19).

Vedtak

Utdanningsutvalget godkjenner møteprotokoll 5/18 (11.12.18) og saksliste 1/19 (19.02.19).

NY ORDNING MED SÅKORNMIDLER TIL UTVIKLING AV UNDERVISNINGEN PÅ NHH

Saksbehandler Frank Mortensen
Arkivreferanse 19/00379-1

Utvalg
Utdanningsutvalget

Møtedato

Utvalgsnr

Forslag til vedtak:

Utvalget tar saken til orientering

Bakgrunn:

I budsjettet for 2019 ble det satt av 300.000,- til en ny ordning med såkornmidler til utvikling av undervisningen.

Ressurser til undervisningen i hvert kurs består i hovedsak av en kursansvarlig. I noen kurs deles dette ansvaret på to fagpersoner eller en faggruppe. Instituttene har i tillegg ressurser til studentassistenter / gruppeundervisning - først og fremst til obligatoriske bachelorkurs og store masterkurs. I tillegg til personressursene, har instituttene noe midler som kan tilføres kursansvarlige / kurs for innkjøp av case, programvare, reiseutgifter til gjesteforelesere osv. Til tross for at de kursansvarlige kan be om midler fra instituttene, har administrasjonen det siste året fått spørsmål fra kursansvarlige om ytterligere midler. Det kan skyldes at de ikke har vært klar over mulighetene på instituttene, eller at det ikke har vært mer midler til fordeling.

For å prøve ut om ekstra ressurser kan bidra til flere initiativ og gi underviserne bedre rammebetingelser, har derfor høyskolen innført en ny en ordning med såkornmidler. Midlene skal stimulere fagstaben til videreutvikling av pedagogisk praksis. Ordningen er prøvd ut på f.eks. BI¹ og UMB² og på Universitetet i Uppsala³.

Prosjekter som får tildelt midler skal bidra til å synliggjøre NHH som en institusjon med fremragende utdanningskvalitet. Utviklingsmidlene kan tildeles prosjekter der formålet er å videreutvikle sentrale deler av undervisning og / eller vurdering i et kurs. Undervisere som vil søke bør derfor skrive kort om hva man har behov for midler til, hvilke aktiviteter som

¹ <https://www.bi.no/forskning/learninglab/prosjekter/pilotprogram/>

² <https://www.nmbu.no/ffu/talentutvikling/node/26872>

³ <https://mp.uu.se/web/info/undervisa/pedagogisk-utveckling/utvecklingsprojekt/projektmedel>

planlegges, hvilke innkjøp det er behov for osv. Siden ordningene skal bidra til utprøving av ny praksis som f.eks. undervisnings- eller vurderingsformer, utdanningsteknologi, studieturer, internasjonalt samarbeid osv, bør søkerne også beskrive pedagogiske mål. KD er opptatt av at institusjonene mer systematisk skal begynne å vurdere egen utdanningspraksis. De mener bl.a. at de faglig ansatte bør teste om undervisningsmetodene de bruker har ønsket effekt på studentenes læring. Søknadene bør derfor også beskrive hvordan målene for prosjektet skal evalueres.

Det er ønskelig at erfaringer fra prosjektene skal kunne overføres til andre fagmiljøer på høyskolen. Prosjektene må derfor i etterkant dokumentere erfaringer og resultater i en kortfattet rapport.

Såkornmidlene kan tildeles for ett eller to undervisningssemestre. Det betyr at prosjekter som får tildelt støtte, må drives videre uten såkornmidler. Det oppfordres også til å bruke såkornmidlene som et ledd i å utvikle en større prosjektsøknad innenfor Dikus nasjonale partnerskapsprogramsportefølje eller i Erasmus+ som i neste omgang kan sikre finansiering til mer omfattende utdanningsprosjekter.

Prosjekter som bli tildelt støtte kan få tilbud om mer administrativ og teknisk støtte av Teaching and Learning Lab NHH, NHHs ressurspersoner på UH-pedagogikk (Arild Raaheim m.fl.) og Seksjon for internasjonale relasjoner.

MRR MED SIVILØKONOMTITTEL

Saksbehandler Kjetil Larssen
Arkivreferanse 19/00387-1

Utvalg
Utdanningsutvalget

Møtedato
19.02.2019

Utvalgsnr

Forslag til vedtak:

Vedtak utarbeides i møtet

Bakgrunn:

MRR har i lenge vært et vellykket og viktig studieprogram for NHH som nyter god anseelse. Konkurransesituasjonen for MRR er i ferd med å endres, både i forbindelse med en forventet lovendring som endrer kravene til statsautorisert revisor, men også gjennom etablering av MRR-program ved flere nye institusjoner.

Flere utdanningsinstitusjoner i Norge har i dag etablert MRR-program og minst en av disse tilbyr MRR med siviløkonomtittel. I det vedlagte notatet fra IRRR og programleder for MRR, gis det en anbefaling om hvordan gjennomføring av toårig MRR kan kvalifisere for siviløkonomtittel og samtidig møte dagens utdanningskrav til statsautorisert revisor og mulig nytt utdanningskrav i forslag til ny revisorlov.¹

Notatet legges frem for Utdanningsutvalget til åpen diskusjon. Utvalget bes spesielt vurdere ønskeligheten av å etablere profiler i MRR og å etablere et MRR som også oppfyller kravene til siviløkonomtittel.

Det vises til vedlagte notat.

¹ Forslag til ny revisorlov har lagt opp til følgende regulering av utdanningskravet (se [NOU 2017:15, side 276](#)): Statsautorisert revisor skal ha oppnådd mastergrad i regnskap og revisjon, mastergrad i økonomi og administrasjon eller en tilsvarende utenlandsk mastergrad. [...] Utdanningen må, enten som en del av eller som et tillegg til mastergraden, omfatte kurs som til sammen minst utgjør 60 studiepoeng innenfor finansregnskap, revisjon, verdsettelse og analyse, skatte- og avgiftsrett og foretaksrett, på nivået for en mastergrad som nevnt i første og annet ledd. Finansregnskap og revisjon skal hver dekkes med kurs som minst utgjør tolv studiepoeng. De øvrige fagmennene skal hver dekkes med kurs som minst utgjør seks studiepoeng. [...]

MRR – struktur

I dette notatet drøftes en organisering av MRR som kombinerer kravene til siviløkonomtittelen og utdanningskravet til statsautorisert revisor.

Anbefaling

MRR har i lang tid vært en bærebjelke for IRRR og NHH gjennom kostnadseffektiv utdanning av 150-200 studenter i året på høyt nivå som senere får ledende stillinger i revisjonsselskapene og næringsliv forøvrig.

MRR ved NHH nyter god anseelse og er et innarbeidet masterprogram. Flere utdanningsinstitusjoner i Norge har i dag etablert MRR-program og minst en av disse tilbyr MRR med siviløkonomtittel. I det følgende utredes det og gis en anbefaling om hvordan gjennomføring av toårig MRR kan kvalifiserer for siviløkonom og samtidig møte dagens utdanningskrav til statsautorisert revisor og mulig nytt utdanningskrav i forslag til ny revisorlov.¹ Vi anbefaler at det etableres flere profiler innenfor MRR. Vi tror dette vil øke programmets attraktivitet siden siviløkonomtittelen oppfattes som viktig for studenter som vurderer å søke MRR. Større fokus på organisering etter profil fremfor profesjonskrav, kan også bidra til ytterligere utvikling av kurs innen profilene, for eksempel flere kurs som er mer rettet mot masteroppgave og forskning. Dersom profilene også inneholder tilstrekkelig med engelske kurs, kan MRR også bli attraktiv for internasjonale studenter.

En slik organisering vil også passe til utdanningskravene i forslag til ny revisorlov. Denne loven er ikke vedtatt ennå, men ved å omorganisere MRR som foreslått i dette notatet, vil vi være i forkant av lovendringen.

1. Bakgrunn

Etter gjeldende lovgivning må man ha en mastergrad i regnskap og revisjon for å tilfredsstille utdanningskravet til statsautorisert revisor (heretter: revisortittelen). MRR ved NHH er i dag strukturert for å oppfylle utdanningskravene til revisortittelen, og programmet inneholder åtte obligatoriske kurs. Slik MRR er organisert i dag gis MRR-studentene ikke rett til sidetittelen siviløkonom, mens MØA-studenter får denne tittelen.

1.1 Siviløkonomtittel

Mange av studentene på MØA og de aller fleste på MRR er eller blir ansatt i de store revisjonsselskapene. For disse selskapene har det liten betydning hvorvidt studentene får sidetittelen

¹ Forslag til ny revisorlov har lagt opp til følgende regulering av utdanningskravet (se [NOU 2017:15, side 276](#)): *Statsautorisert revisor skal ha oppnådd mastergrad i regnskap og revisjon, mastergrad i økonomi og administrasjon eller en tilsvarende utenlandsk mastergrad. [...] Utdanningen må, enten som en del av eller som et tillegg til mastergraden, omfatte kurs som til sammen minst utgjør 60 studiepoeng innenfor finansregnskap, revisjon, verdsettelse og analyse, skatte- og avgiftsrett og foretaksrett, på nivået for en mastergrad som nevnt i første og annet ledd. Finansregnskap og revisjon skal hver dekkes med kurs som minst utgjør tolv studiepoeng. De øvrige fagemnene skal hver dekkes med kurs som minst utgjør seks studiepoeng. [...]*

siviløkonom eller ikke, men de etterspør den bredde som siviløkonomtittelen innebærer (ifølge tilbakemeldinger fra det rådgivende organ for MRR).

For studentene er imidlertid muligheten for siviløkonomtittelen av betydning. Mange studenter er usikre om de skal velge toårig MRR, og siviløkonomtittelen er en faktor som kan få avgjørende betydning for valget. Studentene har gjennom referansegruppen for MRR gjentatte ganger reist spørsmål om hvorfor MRR ikke kan tilby siviløkonomtittelen, særlig siden Universitetet i Agder gjør det.

I dette notatet vil vi derfor se på mulig omorganisering av MRR som vil oppfylle kravene til siviløkonomtittelen uten å svekke MRRs faglige innhold. Studenter har et sterkt ønske om at MRR kvalifiserer for siviløkonomtittelen og en slik tittel vil høyst sannsynlig øke MRRs attraktivitet.

1.2 Gjeldende krav til sidetittelen siviløkonom

Når det gjelder regulering av sidetittelen siviløkonom, sier [Forskrift om grader og beskyttede titler](#) i § 53, 3.ledd at

Utdanningsinstitusjoner med rett til å tildele mastergrad i økonomiske og administrative fag kan gi den beskyttede tittelen siviløkonom (siv.øk.) som tilleggsbetegnelse på vitnemål.

Kunnskapsdepartementet² kommenterer i forbindelse med endring av forskriften i 2015 at

Forskriftsendringen innebærer at det er den enkelte utdanningsinstitusjon som gir en 5-årig mastergrad innenfor teknologiske fag eller økonomiske og administrative fag, som selv må vurdere om utdanningen skal gi tilleggsbetegnelsen "sivilingeniør" eller "siviløkonom". Departementet forutsetter likevel utdanningsinstitusjonene til å samordne sin praksis og ved hjelp av NRØA og NRT komme frem til en enighet om nærmere vilkår for bruk av tilleggsbetegnelser. Departementet vil følge utviklingen og vurdere om samordningen fungerer tilfredsstillende.

Denne forskriftsendringen var et viktig utgangspunkt for NRØA³ sitt arbeid med [Vilkår for bruk av tilleggsbetegnelsen \(sidetittelen\) siviløkonom](#) i og med at NRØA så et klart behov for å ha felles retningslinjer (selv om de bare er rådgivende) for å bidra til samordningen. Vilkårene ble vedtatt av NRØA 6. juni 2016 og innebærer en oppmykning av vilkårene sammenhold med tidligere krav. Vilkårene er gruppert i

- Generelle krav til studieprogrammet (se 1.3.1)
- Læringsutbytte (se 1.3.2)
- Emner som inngår i studieprogrammet (se 1.3.3)
- Selvstendig arbeid (se 1.3.4)

² Brev av 21. desember 2015 med overskrift *Endring i gradsforordningen – sivilingeniør og siviløkonom*. Forskrift om grader og beskyttede titler er endret flere ganger etter 2015, og paragrafen som i vårt notat omtales som § 53, 3.ledd, var §70, 3.ledd i 2015 (når Kunnskapsdepartementet kommenterte endringen) og § 58 i 2016 (når NRØA utarbeidet sin vilkår for bruk av tittelen), men ordlyden i paragrafen er uendret

³ NRØA er nasjonalt råd under Universitets- og høyskolerådet. Nå heter rådet UHR-Økonomi og administrasjon

1.3 Hva mangler for MRR for å oppfylle kravene til sidetittelen siviløkonom?

1.3.1 Generelle krav til studieprogrammet

Under de generelle krav til studieprogrammet sier NRØA at studenten skal ha mulighet til å velge spesialiseringsområde *innenfor studieprogrammet*. Valg mellom masterprogrammer er ikke tilstrekkelig valgmulighet for å oppfylle dette kravet, det må være valgmulighet innenfor masterprogrammet. Dagens omfang av obligatorisk fag i MRR gjør at dette kravet ikke er oppfylt i dag. Kravet kan oppfylles ved at det etableres flere profiler innenfor MRR.

NRØAs krav til forskningsbasert undervisning, relevans for næringsliv og et grunnlag for videre doktorgradstudium anses allerede oppfylt slik at det ikke er behov for å drøfte dette videre. Kravet til at deler av kursporteføljen skal tilbys på engelsk er også oppfylt ved at enkelte forelesere er engelskspråklige, flere lærebøker er på engelsk og noen av kursene tilbys både på norsk og engelsk (f.eks. MRR411 og MRR411E). Kravet til internasjonal studentutveksling er allerede på plass. Kravet til etikk er oppfylt ved at etikk er en integrert del av flere av fagene. I tillegg vil det fra våren 2019 tilbys en egen seksjon i etikk i MRR451 *Revisjon II*. Det stilles ikke krav om eget vitenskapelig metodekurs for selvstendig arbeid i MRR, men under presentasjon av revisorrelevante faglige tema for selvstendig arbeid gis det en utstrakt rettleiding om metode og dette blir senere fulgt opp av veiledere som alle er spesialister innenfor de tematiske fagområdene. I det følgende er det likevel lagt til grunn at det tilbys et eget kurs i vitenskapelig metode på MRR for å synliggjøre overholdelse av metodekravet. Det bør dog diskuteres om dette er den mest hensiktsmessige løsningen, men dette er ikke fulgt opp i dette notatet.

1.3.2 Læringsutbytte

Dagens læringsutbytte må delvis skrives om for å reflektere de endringer som foreslås i dette notatet og for å tydeliggjør den fordypning og bredde som studentene tilegner seg.

1.3.3 Emner som inngår i studieprogrammet

Fordypningskravet innebærer at studentene må velge ett spesialiseringsområde som sitt fordypningsområde, og dette området som skal ha et omfang minimum på 30 studiepoeng (dvs minst fire kurs når hvert kurs er 7,5 studiepoeng) i tillegg til metodekurs. En hovedprofil på MØA er 45 poeng (seks kurs) inklusiv metodekurs. NHH anser en hovedprofil som krav for å oppfylle fordypningskravet og i det følgende forutsetter vi at MRR skal følge NHHs valg for MØA og planlegger med seks kurs som fordypning (inkludert metodekurs).

Breddekravet innebærer at studentene må velge kurs fra andre deler av det økonomisk-administrative, og disse kursene må i omfang utgjøre minst 20 studiepoeng (dvs minst tre kurs når hvert kurs er 7,5 studiepoeng). Tross omfanget av obligatoriske kurs i dagens MRR, har (de to-årige) MRR studentene også i dag tilstrekkelig valgfag til å kunne oppfylle breddekravet. Mange studenter har imidlertid en tendens til å velge kurs som ligger nært kjernekursene, og det må vurderes om det er behov for å legge restriksjoner på hvilke kurs som kan velges for å oppfylle breddekravet. MØA har valgt å oppfylle breddekravet gjennom at studentene velger støtteprofil som ikke kan inneholde kurs med kurskode fra hovedprofilen. Det er imidlertid ikke noe krav etter NRØA-vilkårene at breddekravet må organiseres som en støtteprofil. NRØA sier at breddekravet *kan* organiseres som støtteprofil. Vi foreslår at MRR *ikke* stiller krav til sideprofil.

1.3.4 Selvstendig arbeid

Kravene til selvstendig arbeid er allerede oppfylt.

2. Ny modell for MRR

I dette kapitlet drøfter vi muligheten for å organisere MRR som et masterprogram med flere hovedprofiler slik at kravene til siviløkonomtittelen er oppfylt samtidig som utdanningskravene til tittelen statsautorisert revisor oppfylles. I punkt 1.3 viste vi hvorfor dagens organisering av MRR ikke tilfredsstiller kravene til siviløkonomtittelen, og hvilke overordnede prinsipper vi vil legge til grunn for å oppfylle kravene.

2.1 Generelt om organisering som gir siviløkonomtittel for MRR

For at MRR skal kvalifisere for siviløkonomtittelen, må MRR inngå i masterprogram hvor studentene kan velge mellom ulike profiler. Vi foreslår en modell hvor MRR oppretter flere hovedprofiler. En slik modell kan også videreføres dersom forslag til utdanningskrav i ny revisorlov vedtas.

Drøftelsen tar utgangspunkt i at organisering av program og profiler skal være den samme som i MØA, dvs:

Hovedprofil	45,0 poeng	dvs 6 kurs á 7,5 poeng
Breddekrav	22,5 poeng	dvs 3 kurs á 7,5 poeng
Valgfrie kurs	<u>22,5 poeng</u>	<u>dvs 3 kurs á 7,5 poeng</u>
Sum	90,0 poeng	dvs 12 kurs á 7.5 poeng

Breddekravet er i MØA organisert som støtteprofiler, men dette er som sagt ikke et krav etter NRØA-vilkårene. Vi drøfter derfor hvordan MRR kan oppfylle breddekravet med samme omfang som støtteprofilene på MØA, men vi legger til grunn at breddekravet ikke organiseres som støtteprofiler. For å sikre tilstrekkelig bredde, kan vi lage en liste over de kurs som studentene *ikke* kan velge som breddekurs for de ulike hovedprofilene.

Hovedprofilene ved NHH er organisert for å tilfredsstille fordypningskravet (krav til spesialisering) til siviløkonomtittelen. For MRR blir ett av spørsmålene om fagområdene som inngår i utdanningskravet for revisortittelen skal anses som én spesialisering eller om de er såpass forskjellige at de kan anses som flere spesialiseringer. Etter vår mening utgjør de fem fagområdene innenfor utdanningskravet (dvs revisjon, finansregnskap, verdsettelse, foretaksrett og skatte- og avgiftsrett) en naturlig helhet i forhold til kravene som stilles til en statsautorisert revisor. Samtidig er det såpass store forskjeller mellom de fem fagområdene, at det også er naturlig å diskutere hver av dem som egne spesialiseringer. For eksempel er skatt/rechtsvitenskap et eget fagområde som tilbys som egne masterprogram ved enkelte universitet, og det kan være naturlig at skatte- og avgiftsrett og foretaksrett anses som del av en spesialisering innen rettsvitenskap. Med dette utgangspunkt, at dagens MRR-fag kan inngå i ulike spesialiseringer, diskuterer vi nedenfor en profilmodell for MRR.

Ved en overgang til profiltenkning på MRR, er det naturlig at struktur på profilene samordnes med MØA. Drøftelsen nedenfor tar utgangspunkt i at studentene velger hovedprofil uavhengig av utdanningskrav til revisortittelen. Så drøftes hvilke valg studentene må gjøre ved valg av valgfrie kurs og kurs til breddekravet for at de også skal oppfylle utdanningskravet til revisortittelen. I dette notatet tar vi ikke stilling til hvorvidt kurs i profilene skal være obligatorisk, vi forutsetter foreløpig at studentene kan velge mellom kursene som er tilgjengelig i hovedprofilen. Det blir i så fall opp til studentene selv å passe på å velge en av de fagkombinasjonene som oppfyller utdanningskravet til revisortittelen dersom de er interessert i det. I punkt 2.2 *Forslag til modell: MRR med egne hovedprofiler* skisserer vi dog hvordan studentene kan gjøre slike valg som tilfredsstiller utdanningskravene til begge titlene.

Selv om vi foreløpig har forutsatt at studentene fritt kan velge kurs, kan det likevel være hensiktsmessig å stille enkelte krav til valg av kurs når studieplanen skal utarbeides. For det første bygger enkelte kurs på andre kurs i profilen slik at det bør stilles krav til hvilken rekkefølge kursene tas i, for eksempel bygger MRR 452 *Finansregnskap II* på MRR 412 *Finansregnskap I*. For det andre må det diskuteres omfang av obligatoriske kurs. Det kan være naturlig at basiskursene (f.eks. MRR 412) er obligatoriske. Om det er ønskelig med flere obligatoriske kurs, kan det være naturlig at kurs som er obligatoriske i dagens MRR, og som blir del av den valgte hovedprofil, blir obligatoriske kurs. Disse spørsmålene om progresjon og obligatoriske kurs kan være naturlig å diskutere videre ut fra hvordan spørsmålene håndteres av profiler i MØA.

2.2 Forslag til modell: MRR med egne hovedprofiler

Med utgangspunkt i eksisterende kursportefølje i MRR anser vi det naturlig å opprette tre hovedprofiler: 1) *regnskap og verdsettelse* som fokuserer på utarbeidelse og analyse av regnskap, 2) *revisjon* som fokuserer på kontroll av regnskap og intern kontroll og *rettsvitenskap* som fokuserer på juridiske forhold. NRØA-vilkårene for siviløkonomtittelen krever at masterprogrammet må ha profiler både innenfor økonomiske fag og innenfor administrative fag. De tre foreslåtte profilene tilfredsstiller dette kravet med *revisjon* og *regnskap og verdsettelse* som profiler innenfor økonomiske fag og *rettsvitenskap* som en profil innenfor administrative fag.

I en modell med hovedprofiler innenfor MRR, kan det også være aktuelt å etablere nye hovedprofiler som for eksempel *accounting analytics*, *accounting and finance* eller lignende. Ved satsing på profiler innenfor MRR vil det være naturlig at det utvikles noen nye kurs. Foreløpig vurderer vi de tre første profilene, og vi vurderer dem ut fra eksisterende kursportefølje. Denne kursporteføljen kunne da tilbys som følger:

		Revisjon	Regnskap & verds.	Retts- vitenskap
MRR 411	Revisjon	X		
MRR 412	Finansregnskap	X	X	X
MRR 416	Foretaksrett			X
MRR 418	Skatte- og avgiftsrett			X
MRR 443	Verdsettelse i regnskapet		X	
MRR 451	Revisjon II	X		
MRR 452	Finansregnskap II		X	
MRR 445	Topics in Auditing	X		
MRR 453	Digital revisjon	X		
BUS424N	Regnskapsanalyse		X	
BUS 444	Økonometri for regnskap og økonomisk styring		X	
BUS 435	Regnskap og budsjettering i offentlige organisasjoner		X	

BUS440A	Verdivurdering med regnskapsanalyse		X	
BUS440B	Verdivurdering med regnskapsanalyse		X	
BUS 442	Konkurranserett			X
BUS 443	Advanced auditing fraud detection	X		
BUS 452	Corruption - Incentives, disclosure and liability	X		X
BUS 458	International Business Taxation			X
BUS 465	Corporate Crime: Detection and prevention	X		X
ECO421	Asset pricing		X	
ECO422	Advanced Corporate Finance		X	
ECO423	Principles of Derivative Pricing and Risk Management		X	
ENE 432	Measuring sustainability in accounting and finance		X	
FIE 432 E	Personal finance and taxation			X
FIE 437	Valuation		X	
FIE 441	Taxes and business strategy			X
FIE 443	Mergers and acquisition		X	
FIE447	Trading, liquidity, and pricing in securities markets		X	
INB421	International Business and Nonbusiness Accounting		X	
INB429	EU Law			X
STR443	Etisk handling: individ, organisasjon og samfunn	X	X	X
STR 402A	Metode for masterutredning	X	X	X

I denne modellen inngår kursene i stor grad kun i én hovedprofil. Noen få kurs inngår i flere: MRR412 *Finansregnskap* inngår i alle da vi anser en basisforståelse for finansregnskap som nødvendig i alle profilene. BUS 452 og BUS 465 inngår både i revisjon og rettsvitenskap. Metodekurset STR402A og etikkurset STR443 kan tas i alle profilene. Det kan imidlertid diskuteres om flere kurs bør være tilgjengelig i flere profiler, men for å oppnå et særpreg i hver profil, kan det heller ikke være for mange kurs som er tilgjengelige i flere profiler.

Med en restriktiv holdning til antall kurs som skal være tilgjengelig i flere profiler, må studentene være påpasselige med kurs de velger utenfor hovedprofilen for samtidig å oppfylle utdanningskravet til revisortittelen. Under gjeldende revisorlov står NHH forholdsvis fritt til selv å definere innholdet i utdanningskravet, mens forslag til ny revisorlov har eksplisitte krav (se fotnote 1) som også vil tilfredsstille gjeldende utdanningskrav. For illustrasjonsformål tar vi i eksemplene nedenfor

utgangspunkt i disse eksplisitte kravene. Dersom vi forutsetter at MRR 412 *Finansregnskap* er eneste kurset som inngår utdanningskravet for revisortittelen og som kan tas i alle profiler, vil man i hovedprofilene kunne velge 3 andre kurs til som kan inngå i utdanningskravet. Det betyr at man må velge de resterende fire kursene utenom hovedprofilen. Siden breddekravet krever tre kurs og valgfrie kurs er tre kurs, må studentene bruke breddekurs for å fylle utdanningskravet for revisortittelen.

Studenter som ønsker å ta kurs som oppfyller utdanningskravene til revisortittelen, har da altså to kurs igjen som kan velges helt fritt uavhengig av hovedprofil og utdanningskravet. Dersom studenten samtidig ønsker utveksling, kan de to helt valgfrie kursene tas i utlandet men de to siste kursene i utvekslingssemesteret må da kvalifisere som kurs innenfor hovedprofilen. Siden fire av de seks kursene i hovedprofilen inngår i utdanningskravet, vil det være naturlig at det er de to andre kursene som tas i utlandet, dvs metodekurset og ett kurs innenfor profilens fagspesialisering.

Nedenfor har vi vist eksempler på hvordan studenter, etter å ha valgt hovedprofil, kan velge kurs som gjør at de også oppfyller utdanningskravet til revisortittelen. Utveksling er ikke tatt med i disse eksemplene. I eksemplene har vi lagt inn kurset *foretaksrett* som breddekurs ved valg av hovedprofilene *regnskap og verdsettelse* og *revisjon* siden dette kurset er et administrativt kurs og allerede anses som breddekurs av mange selv for MRR-program som ikke tilbyr flere profiler. I prinsippet kan imidlertid alle kurs fra en annen hovedprofil inngå som breddekurs. Når *rettsvitenskap* velges som hovedprofil kan kurset *foretaksrett* ikke velges som breddekurs, og i eksemplet nedenfor har vi lagt inn *revisjon* som breddekurs.

Inngår i kravene til sidetittelen siviløkonom	Inngår i utdanningskrav for statsautorisert revisor
Hovedprofil revisjon	
MRR 412 <i>Finansregnskap</i>	1
4 andre kurs innen hovedprofil <i>revisjon</i>	3
1 metodekurs	0
Breddekurs	
MRR 416 <i>Foretaksrett</i>	1
2 valgfrie breddekurs	0
Valgfrie kurs	
1 kurs i finansregnskap	1
1 kurs i verdsettelse	1
1 kurs i skatte- og avgiftsrett	1

Inngår i kravene til sidetittelen siviløkonom	Inngår i utdanningskrav for statsautorisert revisor
Hovedprofil regnskap og verdsettelse	

MRR 412 <i>Finansregnskap</i>	1
4 andre kurs innen hovedprofil <i>regnskap og verdsettelse</i>	3
1 metodekurs	0
Breddekurs	
MRR 416 <i>Foretaksrett</i>	1
2 valgfrie breddekurs	0
Valgfrie kurs	
2 kurs i revisjon	2
1 kurs i skatte- og avgiftsrett	1

Inngår i kravene til sidetittelen siviløkonom	Inngår i utdanningskrav for statsautorisert revisor
Hovedprofil <i>rettsvitenskap</i>	
MRR 412 <i>Finansregnskap</i>	1
4 andre kurs innen hovedprofil <i>rettsvitenskap</i>	3
1 metodekurs	0
Breddekurs	
1 kurs i revisjon	1
2 valgfrie breddekurs	0
Valgfrie kurs	
1 kurs i revisjon	1
1 kurs i verdsettelse	1
1 kurs i finansregnskap	1

Sammenlignet med dagens MRR vil modellen ovenfor gi studentene større valgmuligheter. For studenter som ikke er opptatt av å revisortittelen, gir modellen mulighet for valg av fordypning og bredde som inneholder mange kurs som ikke inngår i dagens obligatoriske kursportefølje på MRR. Vi antar imidlertid at mange studenter fortsatt ønsker å oppfylle utdanningskravet til revisortittelen. For disse er det mulig å gjøre valg som ikke er så forskjellig fra dagens MRR. Den største forskjellen er at det blir færre kurs i revisjon for studenter som velger annen hovedprofil enn *revisjon*. Disse studentene vil ta to revisjonskurs mens en MRR-student i dag vil ta både MRR 411 *Revisjon*, MRR 452 *Revisjon II*, MRR 445 *Topics in Auditing* og MRR 453 *Digital Revisjon*.

4. Oppsummering

Det er ønskelig at MRR organiseres slik at kravene til siviløkonomtittelen oppfylles. I dette notatet har vi vist at MRR kan organiseres som eget masterprogram med flere profiler slik at utdanningskravene både til siviløkonomtittelen og revisortittelen oppfylles, og vi anbefaler en slik organisering av MRR. I realitet innebærer dette få endringer sammenlignet med dagens MRR, men det åpnes opp for flere valgmuligheter og økt spesialisering som kan øke programmets attraktivitet. Større fokus på organisering etter profil fremfor profesjonskrav, kan bidra til ytterligere utvikling av nye kurs innen profilene i samsvar med NHHs fokus på forskningsbasert utdanning.

Bergen, 20. desember 2018

Programleder MRR

Kjell Ove Røsok

INFORMASJON OM HVORDAN VI BISTÅR STUDENTER SOM HAR DET VANSKELIG

Saksbehandler Jorun Gunnerud
Arkivreferanse 18/03233-3

Utvalg
Utdanningsutvalget

Møtedato

Utvalgsnr

Forslag til vedtak:

Utdanningsutvalget tar vedlagte rutinebeskrivelse til orientering.

Bakgrunn:

Studenter som har det vanskelig henvender seg til forskjellige personer, på ulike steder og på ulike måter.

På NHH bryr vi oss om hverandre, og det betyr at alle som opplever slike henvendelser skal møte studentene med respekt, forståelse og omsorg. Det betyr også at vi må sørge for å sette disse studentene i kontakt med rett person/rett instans, slik at de kan få nødvendig hjelp så raskt som mulig av personer med riktig kompetanse.

Studentene kan oppleve ulike vanskelige situasjoner i løpet av sin studietid, og det fins mange muligheter for bistand avhengig av hva det gjelder. Det oppsto derfor et behov for å utarbeide en oversikt over ulike muligheter og dette har resultert i vedlagte rutinebeskrivelse.

Rutinebeskrivelsen har først og fremst studieveilederne som målgruppe, mens andre i organisasjonen vil bli gjort kjent med studieveiledernes rolle i slike situasjoner og hvilket tilbud som fins. https://www.nhh.no/for-studenter/servicesenteret/bestill-studieveiledning_skjema/

Alle i Studieadministrativ avdeling har blitt informert om dokumentet. Det er planlagt en kortfattet informasjon i form av en epost til institutter og andre relevante miljø med oppfordring om å kontakte studieveiledningstjenesten ved behov.

Hvordan håndterer vi studenter i vanskelige situasjoner?

Målgruppen for dette dokumentet er primært studieveiledere. Studieveiledere skal ha tilstrekkelig kunnskap og ferdigheter til å bistå studenter i vanskelige situasjoner.

Andre som også har studentkontakt, bør vite hvem de skal henvise studentene til, dvs. til studieveilederne og de bør også vite litt om hvilke tilbud som fins for studenter som sliter.

Vanskelige situasjoner

Vi kan komme i kontakt med studenter i vanskelige situasjoner av ulik art. Det kan for eksempel gjelde:

- alvorlig psykisk - / fysisk sykdom
- dødsfall
- stress
- ulike former for press
- trakassering (mobbing, diskriminering)
- andre forhold av tilsvarende alvorlighetsgrad

Slike situasjoner kan mange studenter komme til å oppleve i løpet av sin studietid. Vi bør derfor ha rutiner som kan brukes overfor alle studenter.

For mange innebærer studiesituasjonen en stor omveltning av tilværelsen. Av erfaring vet vi eksempelvis at følgende forhold kan gi studentene til dels store utfordringer:

- store mengder ny informasjon
- nye lære- og undervisningsmetoder
- språkproblemer
- kulturforskjeller og tilpassingsproblemer
- endring i sosial eller økonomisk status
- alkohol, rus- og drikkepress
- ensomhet
- høye forventninger om å prestere fra foreldre/slektninger
- kriser hjemme
- usikre fremtidsplaner etter endt opphold

Særskilt for internasjonale studenter

Det er viktig å være oppmerksom på at internasjonale studenter kan oppleve enkelte av disse forholdene vesensforskjellig fra norske/skandinaviske studenter.

Uforståelig atferd blant internasjonale studenter kan knyttes til kultursjokk eller tilpassningsproblemer. Kulturforskjeller kan også skjule mer alvorlige tilstander. Internasjonale studenter med mentale utfordringer er ofte underdiagnostisert eller ikke diagnostisert i det hele tatt. Medisinerte studenter kan ha manglende tilgang til medisiner når de er i Norge.

Kulturelle normer kan gjøre det vanskeligere å søke hjelp. I noen land er det å vise følelser skambelagt.

Oppstår det en krise her eller i hjemlandet, er det ikke sikkert at det å dra hjem er en mulighet.

Det er viktig å ha disse faktorene i bakhodet i møte med internasjonale studenter. For å avdekke potensielle problemer og oppnå en god dialog, er det viktig å ha *kulturell sensitivitet*.

Rutiner for håndtering

Studenter som har det vanskelig henvender seg til forskjellige personer, på ulike steder og på ulike måter. Alle har et ansvar for å bry seg og å møte studentene med respekt, forståelse og omsorg.

Ofte er det tilstrekkelig å være en god lytter, gi råd om diverse muligheter i studiesituasjonen, svare på spørsmål, forklare regler, ol.

Vurder likevel alltid om studenten bør eller skal henvises videre til andre. I enkelte tilfeller kan det være opplagt, for eksempel ved behov for tilrettelegging av studier/eksamen, mens andre tilfeller kanskje ikke er like opplagte.

En samtale (muntlig eller skriftlig) kan utvikle seg. Det kan av og til være vanskelig å oppdage *når* samtalen går fra å være noe som du kan håndtere, til noe som andre bør eller skal kobles på, enten det er andre ressurser internt eller eksternt.

Er du usikker, stopp opp og tenk etter om du nettopp har fått kjennskap til noe som tilsier at:

- Studenten trenger en type hjelp som du/vi/NHH ikke har kompetanse til å yte - > kontakt profesjonelt hjelpeapparat.
- Studenten har vært utsatt for et alvorlig, kritikkverdig forhold; trakassering, mobbing, diskriminering som skal håndteres som et mulig varsel - > kontakt studentvarsel.

Vær ærlig overfor vedkommende, uttrykk din bekymring over det du har fått vite og hjelp studenten til å komme i kontakt med rett instans/person.

Dersom studenten avviser å bli hjulpet videre, og du vurderer at det er et akutt-tilfelle; studenten er en fare for seg selv, sine omgivelser eller at studenten har opplevd, vært vitne til eller vet om trakassering, gi beskjed om at du er nødt til å handle, dvs. varsle relevant instans, jf. under.

Skulle det vise seg å være «falsk alarm», er det bedre å ha reagert en gang for mye enn en gang for lite!

Profesjonelt hjelpeapparat

• Akutt

Ved behov for akutt hjelp, bistå studenten med å komme i kontakt med [Bergen Legevakt](#) eller [Livskrisehjelpen](#)

Henvendelser til Livskrisehjelpen skjer ved telefonkontakt eller direkte oppmøte på Bergen legevakt. Det er ikke nødvendig med en avtale eller henvisning, men ring gjerne på forhånd: **tlf. 55 56 87 54**.

Du må forsikre deg om at studenten blir ivaretatt, før du kobler deg av.

Dersom studenten avviser videre hjelp og du vurderer det som et akutt-tilfelle, kan du evt. rådføre deg med Livskrisehjelpen. Er studenten fysisk tilstede, få hjelp av en annen person, veileder slik at du kan få rådført deg før studenten forlater stedet.

Får du ikke kontakt, ring 113.

Når det har vært en akutt situasjon som har blitt håndtert, skal [beredskapsleder](#) eller dens stedfortreder informeres så raskt som mulig etter at situasjonen er under kontroll. Vedkommende vil sørge for å informere rektorat og øvrige i beredskapsledelse ved behov.

- **Haster – ikke akutt**

Er situasjonen svært vanskelig og studenten trenger hjelp raskt, men ikke akutt, informer om [Studentenes Psykiske Helsetjeneste \(SPH\)](#) og vær behjelpelig med å bestille time hos psykolog:

tlf. 55 54 51 45

Dersom kontakt med SPH ikke oppnås og du vurderer at det er svært viktig for studenten å ha fått en timeavtale, kan direktør for Sammen Råd og Helse, Hege Råkil kontaktes:

tlf. 959 93 233

Lykkes du ikke med å få en avtale der og da, forsikre studenten om at du følger opp og tar kontakt straks avtalen er i orden. Ikke la det gå lang tid før du kontakter studenten igjen, enten for å formidle avtalen eller sjekke hvordan det går, helst dagen etter, evt. over helg.

[Livskrisehjelpen](#) kan også kontaktes for å komme med bekymringsmeldinger om alvorlig psykisk sykdom hos personer som ikke selv søker hjelp.

[Prorektor for utdanning](#) skal informeres om situasjonen og håndteringen i løpet av rimelig tid.

- **Behov for hjelp**

I de ovennevnte tilfellene vurderes behovet som akutt eller nesten-akutt. I andre tilfeller hvor studenter strever med diverse forhold rundt studiemestring, eksamensangst, prestasjonspress og annet, informer om tjenester, kurs og veiledning ved [NHH](#) og i [sentrum](#).

Forklar gjerne hvordan de går fram for å bestille time/melde seg på.

For noen kan det være et alternativ å snakke med en [studentprest](#) om det som er vanskelig, om viktige valg, studier, mv. Tilbudet gjelder for alle studentene i Bergen, uavhengig av livssyn.

Alle tjenestene over er gratis. Med unntak av kurs tilbys de på engelsk og norsk. Tilbyder har taushetsplikt og det trengs ikke henvisning fra lege.

Studentvarsel

Dersom du får kjennskap til alvorlige, kritikkverdige forhold, brudd på lovregler eller etiske normer, for eksempel trakassering, mobbing, diskriminering, mv., skal prorektor for utdanning kontaktes *straks*. Det er svært viktig at varsel og bekymringsmeldinger¹ håndteres etter retningslinjene og at ingen håndterer slike saker på egen hånd. Følg rutinene for [varsel](#).

Prorektor behandler disse sakene raskt og svarer/følger opp den/de som har meldt fra. Dersom hun er utilgjengelig og saken haster, er Jorun Gunnerud kontaktperson og vurderer videre oppfølging.

Siden studenter² henvender seg til forskjellige personer, på ulike steder og på ulike måter, må alle sette seg inn i hva slike alvorlige, kritikkverdige forhold kan omfatte. Det er mye god informasjon om [trakassering](#) på våre nettsider.

¹ Det er laget en [definisjon av studentvarsel](#) som ble framlagt for Styret i juni 2018 i en sak om studentmiljøet ved NHH.

² Selv om det står student her, vær klar over at det også kan være en ansatt som har vært vitne til at en student har blitt trakassert av - eller har trakassert en medstudent eller ansatt.

Kort oppsummert er trakassering uønsket oppmerksomhet som oppleves negativt, er plagsom for den/de som blir utsatt for det. Uansett intensjonene til den/de som viser slik oppmerksomhet, er det mottakerens oppfatning som er utgangspunktet for et varsel.

Trakasseringen kan anta mange former og skje på ulike måter:

- Den kan skje i form av nedvurdering, diskriminering, mobbing på bakgrunn av kjønn, alder, utseende, utdanning, etnisitet, trosoppfatning, funksjonsnedsettelse, seksuell legning eller annet.
- Den kan skje i form av språkbruk; skriftlig, muntlig, non-verbal, i form av berøring, beføling, tafsing og annen fysisk krenkende atferd.

Enten den som sier fra er fysisk tilstede, kontakter deg pr. tlf. eller epost, skal du være behjelpelig med å sette vedkommende i kontakt med rett instans umiddelbart, jf. ovf.

Opptre profesjonelt ved å lytte til det som blir formidlet, vær varsom med hva du sier, ikke foreta noen vurdering, men be vedkommende om å:

- skrive ned det hun/han har vært utsatt for eller vært vitne til. Hva skjedde; kort, stikkord, hvem var involvert, når skjedde det, hvor, o.l.
- forsøke å skille mellom hva som faktisk skjedde og egen tolkning av situasjonen.
- ta vare på dokumentasjon som underbygger saken; e-poster, sms, bilder, o.l.

Du skal også informere om at du har et selvstendig ansvar for at varslet videreformidles til prorektor for utdanning. Det er derfor viktig at du har gjort tilstrekkelige notater, slik at hun evt. kan følge opp skulle vedkommende velge å ikke varsle.

Taushetsplikt

Det kan være tungt å veilede ved alvorlige hendelser og det kan være godt å snakke med andre i etterkant, i tillegg til at det er mye lærdom i erfaringsdeling. Vær imidlertid bevisst på taushetsplikten og at det er mulig å dele erfaringer uten at taushetsplikten brytes.

Varsel behandles konfidensielt. Alle varsler behandles av prorektor for utdanning eller den/de prorektor bemyndiger. Det vil ikke delta flere aktører enn nødvendig i behandlingen. De som får kjennskap til saken som første mottaker og de som behandler saken, er ansatte som har taushetsplikt både underveis og etter at saken er avsluttet.

Det er laget en rutine i P360 for registrering av bekymringsmelding/studentvarsel. Kun Thøgersen, Nøstbakken og Gunnerud, foruten arkivleder har tilgang. Det er svært viktig at all dokumentasjon i slike saker sendes Nøstbakken/Gunnerud for registrering.

Dato 03.12.18/vedtatt av prorektor for utdanning Linda Nøstbakken

PROREKTOR ORIENTERER 1/19

Saksbehandler Johanne Vaagland
Arkivreferanse 18/00613-9

Utvalg
Utdanningsutvalget

Møtedato
19.02.2019

Utvalgsnr
5/19

Forslag til vedtak:

Utdanningsutvalget tar sakene til orientering.

Bakgrunn:

Prorektor orienterer om aktuelle saker.

EVENTUELT 1/19

Saksbehandler Johanne Vaagland
Arkivreferanse 17/03137-11

Utvalg
Utdanningsutvalget

Møtedato
19.02.2019

Utvalgsnr
6/19

Forslag til vedtak:
Utarbeides i møtet.